

PRESUDA SUDA

14. veljače 1990.(*)

„Državne potpore – Prethodna obavijest – Uplate kapitala, davanje zajmova s povlaštenom kamatnom stopom i smanjenje doprinosa za socijalno osiguranje”

U predmetu C-301/87,

Francuska Republika, koju zastupa Régis de Gouttes, pomoćnik direktora u upravi za pravne poslove Ministarstva vanjskih poslova, Edwige Belliard, zamjenica direktora u istoj upravi, u svojstvu agenata i Catherine Colonna, u svojstvu zamjenika agenta, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg, u sjedištu Veleposlanstva Francuske, 9, boulevard du Prince-Henri,

tužitelj,

protiv

Komisije Europskih zajednica koju je prvo zastupao njezin glavni pravni savjetnik Jacques H. J. Bourgeois, a zatim njezin glavni pravni savjetnik Antonino Abate i njezin pravni savjetnik Thomas F. Cusak, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg pri uredu Georgiosa Kremlisa, člana pravne službe, Centre Wagner, Kirchberg,

tuženika,

koju podupire

Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske, koju zastupaju S. J. Hay, u svojstvu agenta i Richard Plender, QC, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg, u sjedištu Veleposlanstva Ujedinjene Kraljevine, 14, boulevard Roosevelt,

intervenijent,

povodom zahtjeva za poništenje Odluke Komisije 87/585/EEZ od 15. srpnja 1987. o potporama koje je francuska vlada dodijelila proizvođaču tekstila, odjeće i papirnatih proizvoda Boussac Saint Frèresu (SL L 352, str. 42.),

SUD,

u sastavu: O . Due, predsjednik, C. N. Kakouris, F. A. Schockweiler, predsjednici vijeća, T. Koopmans, G. F. Mancini, F. Grévisse, M. Díez de Velasco, suci,

nezavisni odvjetnik: F. G. Jacobs,

tajnik: J.-G. Giraud,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu i nakon usmenog postupka od 8. lipnja 1989.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 4. listopada 1989.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjevom podnesenim tajništvu Suda 4. listopada 1987., Francuska Republika je na temelju članka 173. prvog stavka Ugovora o EEZ-u zatražila poništenje Odluke Komisije 87/585/EEZ od 15. srpnja 1987. o potporama koje je francuska vlada dodijelila proizvođaču tekstila, odjeće i papirnatih proizvoda Boussac Saint Frèresu (SL L 352, str. 42.).
- 2 Iz spisa proizlazi da su francuska tijela od lipnja 1982. do kolovoza 1984. francuskom proizvođaču tekstila, odjeće i papirnatih proizvoda Compagnie Boussac Saint Frèresu (u daljnjem tekstu: CBSF) davala financijsku pomoć. Ta je financijska potpora bila u obliku sudjelovanja u kapitalu koje je odobrio Institut de développement industriel (u daljnjem tekstu: IDI), a koje je zatim prenijeto u Société de participation et de restructuration industrielle (u daljnjem tekstu: Sopari), koje je sa svoje strane CBSF-u također dalo novi kapital, odobrilo zajmove s povlaštenom kamatnom stopom i smanjenje doprinosa za socijalno osiguranje u okviru sustava potpore tekstilnoj i odjevnoj industriji.
- 3 Nakon opetovanih Komisijinih zahtjeva, francuska ju je vlada, teleksom od 22. ožujka 1984. i pismom od 23. kolovoza 1984., obavijestila o financijskoj potpori dodijeljenoj CBSF-u. Nakon provedenog prvog ispitivanja Komisija je ustvrdila da nije bila pravodobno obaviještena o planu isplate potpora i stoga ih je smatrala nezakonitima. Također je smatrala da su sve te potpore nespojive sa zajedničkim tržištem u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora o EEZ-u i da ne ispunjavaju potrebne uvjete da bi se iskoristilo pravo na jedno od odstupanja navedenih u stavku 3. tog članka.
- 4 Pismom od 3. prosinca 1984. Komisija je pokrenula postupak predviđen u članku 93. stavku 2. prvom podstavku Ugovora o EEZ-u i pozvala francusku vladu da podnese svoje primjedbe.
- 5 Francuska vlada podnijela je primjedbe pismima od 4. veljače, 4. lipnja i 11. listopada 1985., od 5. veljače, 19. lipnja i 21. srpnja 1986., od 27. ožujka i 21. svibnja 1987. te tijekom triju sastanaka koji su se s predstavnicima Komisije održali 18. listopada 1985., 14. svibnja i 4. srpnja 1986.

- 6 Dana 15. srpnja 1987. Komisija je donijela Odluku 87/585 koja je predmet ove tužbe. Ta odluka utvrđuje da dodijeljena financijska pomoć predstavlja potpore nespojive sa zajedničkim tržištem u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora, da su te potpore nezakonite jer su dodijeljene povredom odredaba iz članka 93. stavka 3. Ugovora i da se ne mogu smatrati spojivima sa zajedničkim tržištem na temelju članka 92. stavka 3. Ugovora. U skladu s člankom 2. te odluke, dio potpora trebat će se vratiti i francuska se vlada obvezuje obavijestiti Komisiju o mjerama poduzetim u vezi s tim. U uvodnim izjavama svoje odluke Komisija među ostalim navodi da su joj u okviru postupka koji je doveo do navedene odluke još četiri države članice, šest federacija i jedan individualni poduzetnik podnijeli primjedbe.
- 7 Za širi prikaz okolnosti spora, tužbenih razloga i argumenata stranaka te postupka, upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti su dijelovi spisa preuzeti u nastavku samo u mjeri u kojoj je to nužno za odlučivanje Suda.
- 8 Tužbeni razlozi koje je u prilog svojoj tužbi istaknula francuska vlada temelje se na povredi postupovnih pravila iz članka 93. Ugovora, na nedostatnom obrazloženju pobijane odluke, na pogrešnoj primjeni članka 92. Ugovora i na povredi općeg načela proporcionalnosti.

A - Učinci izostanka obavijesti

- 9 Najprije valja ispitati problem na koji je ukazala Komisija. Ona smatra, budući da je Sud priznao izravni učinak jasnih, obvezujućih odredaba javnog poretka iz članka 93. stavka 3. zadnje rečenice, da nepoštovanje tih odredaba samo po sebi vodi do nezakonitosti potpora. Zbog te nezakonitosti svako ispitivanje merituma je suvišno, a Komisija je ovlaštena odrediti povrat potpore. Komisija iz toga zaključuje da Sud ne treba uzeti u obzir prigovore koje je francuska vlada podnijela protiv dijela pobijane odluke u kojem Komisija utvrđuje da su dotične potpore nespojive s člankom 92. Ugovora.
- 10 Francuska vlada ističe da je eventualna povreda postupovnih pravila iz članka 93. stavka 3. Ugovora nedostatna da financijske intervencije budu nezakonite i da bi sama po sebi opravdala povrat potpora. Komisija treba, u svakom slučaju, ispitati *meritum* osporavanih intervencija.
- 11 Valja utvrditi da je svaki od ova dva argumenta takve prirode da uzrokuje znatne poteškoće primjene. Prvo, tvrdnja Komisije dovela bi do priznavanja mogućnosti da potpore spojive sa zajedničkim tržištem budu zabranjene zbog formalnih nepravilnosti. Drugo, ne može se prihvatiti argument francuske vlade prema kojemu bi, u slučaju potpore koju je donijela ili izmijenila država članica i pritom povrijedila postupak predviđen člankom 93. stavkom 3. Ugovora, Komisija imala samo ona prava i obveze koje ima u slučaju pravodobne obavijesti o planu za dodjelu potpore. Naime, takvo bi tumačenje poticalo dotične države članice na nepoštovanje stavka 3. tog članka i lišilo bi ga njegovog korisnog učinka.

- 12 S obzirom na taj argument, ovaj problem valja ispitati na temelju analize ovlasti i odgovornosti Komisije i odgovornosti država članica u slučaju dodjele ili izmjene potpora.
- 13 Najprije valja utvrditi da odredbe iz članaka 92, 93. i 94., koji su dio trećeg odjeljka Ugovora naslovljenog „Državne potpore”, predviđaju instrumente kojima Komisija može na temelju elemenata kojima raspolaže utvrditi jesu li, u smislu tih članaka, osporavane financijske intervencije potpore.
- 14 Potom valja utvrditi da Vijeće do danas nije donijelo, na temelju članka 94. Ugovora, propis za primjenu članaka 92. i 93. Ugovora.
- 15 Usto valja podsjetiti na sudsku praksu Suda. U presudi od 22. ožujka 1977., Steinike i Weinlig (78/76, Zb., str. 595.) presuđeno je da zabrana iz stavka 1. članka 92. Ugovora nije ni apsolutna ni bezuvjetna jer upravo stavak 3. te odredbe Komisiji dodjeljuje široku diskrecijsku ovlast kako bi dopustila potpore, odstupajući od opće zabrane iz navedenog stavka 1. U tim slučajevima ocjena spojivosti ili nespojivosti državne potpore sa zajedničkim tržištem ukazuje na probleme koji podrazumijevaju uzimanje u obzir i ocjenu činjenica i složenih gospodarskih okolnosti koje se mogu brzo mijenjati.
- 16 Zbog toga je Ugovor u svojem članku 93. predvidio poseban postupak prema kojem Komisija neprestano ispituje i nadzire potpore. Što se tiče novih potpora koje države članice namjeravaju dodijeliti, ustanovljen je prethodni postupak bez kojega se nijedna potpora ne može smatrati ispravno dodijeljenom. Ugovor, koji u svojem članku 93. određuje da Komisija neprestano ispituje i nadzire potpore, podrazumijeva da utvrđivanje eventualne nespojivosti potpore sa zajedničkim tržištem proizlazi, pod nadzorom Suda, iz prikladnog postupka čija provedba potpada pod odgovornost Komisije.
- 17 Svojom sudskom praksom (vidjeti presudu od 9. listopada 1984., Heineken, 91/83 i 127/83, Zb., str. 3435.) Sud je također ocijenio da je cilj prve rečenice članka 93. stavka 3. Ugovora dati Komisiji priliku da može pravodobno i u općem interesu Zajednica obavljati nadzor svakog plana za dodjelu ili izmjenu potpora. Zadnja rečenica članka 93. stavka 3. Ugovora predstavlja zaštitu mehanizma nadzora koji je uveden tim člankom, a koji je bitan kako bi se zajamčilo funkcioniranje zajedničkog tržišta. Zabrana provedbe predviđena tim člankom ima za cilj jamčiti da sustav potpora ne proizvede učinke prije isteka razumnog roka koji Komisija ima za detaljno ispitivanje plana za dodjelu potpora i, prema potrebi, za pokretanje postupka predviđenog u stavku 2. tog članka.
- 18 Da bi bio učinkovit, sustav analiziran u prethodnim točkama podrazumijeva eventualno usvajanje mjera radi sprečavanja povrede pravila iz članka 93. stavka 3. Ugovora, te mogućnost da te mjere budu predmet tužbe kako bi se zaštitili legitimni interesi država članica. U vezi s tim sustavom ne može se dovesti u pitanje potreba uvođenja zaštitnih mjera kada prakse određenih država članica u području potpora dovode do neučinkovitosti sustava uspostavljenog člancima 92. i 93. Ugovora.
- 19 Stoga, kada Komisija ustanovi da je potpora dodijeljena ili izmijenjena a da ona o tome nije obaviještena, nakon što dotičnu državu članicu pozove da se o tome izjasni, Komisija

ima ovlast naložiti joj, privremenom odlukom, dok se čekaju rezultati ispitivanja potpore, da odmah obustavi isplatu potpore i da Komisiji u roku koji ona odredi dostavi sve dokumente, informacije i podatke koji su potrebni za ispitivanje spojivosti potpore sa zajedničkim tržištem.

- 20 Komisija ima istu ovlast i kada je obaviještena o potpori, ali dotična država članica, ne čekajući ishod postupka predviđenoga člankom 93. stavcima 2. i 3. Ugovora, nastavlja provoditi potporu, protivno zabrani predviđenoj stavkom 3. tog članka.
- 21 Kada država članica postupa potpuno u skladu s nalogom Komisije, ova potonja je dužna spojivost potpore sa zajedničkim tržištem ispitati u skladu s postupkom predviđenim člankom 93. stavcima 2. i 3. Ugovora.
- 22 Ako unatoč nalogu Komisije država članica ne dostavi sve zatražene informacije, Komisija može okončati postupak i donijeti odluku kojom, na osnovi elemenata kojima raspolaže, utvrđuje spojivost ili nespojivost potpore sa zajedničkim tržištem. Prema potrebi, tom se odlukom može zahtijevati povrat već isplaćenog iznosa potpore.
- 23 Ako država članica ne obustavi isplatu potpore, valja priznati da Komisija ima pravo, nastavljajući ispitivanje merituma, neposredno uputiti predmet Sudu radi utvrđivanja povrede Ugovora. Takvo je upućivanje predmeta Sudu opravdano s obzirom na hitnost jer je odluka o izdavanju naloga donesena nakon što je dotičnoj državi članici omogućeno da podnese svoje primjedbe, dakle na kraju presudskog postupka s mogućnošću očitovanja stranaka, kao u slučaju pravnog lijeka predviđenog člankom 93. stavkom 2. drugim podstavkom Ugovora. Naime, taj pravni lijek nije ništa drugo nego jedna od varijanti tužbe zbog povrede obveze, koja je na određen način prilagođena posebnim problemima koje državne potpore predstavljaju za tržišno natjecanje na zajedničkom tržištu.
- 24 Što se tiče dotičnog slučaja, neosporno je da je Komisija, iako podredno, započela ispitivanje spojivosti potpore sa zajedničkim tržištem. Stoga to ispitivanje može biti predmet ovog spora.

B - Povreda postupovnih pravila

- 25 U okviru ovog tužbenog razloga francuska vlada najprije ističe da je Komisija time što nije djelovala u razumnom roku, s obzirom na to da su francuska tijela Komisiji pravodobno dostavila detaljne informacije, povrijedila opće načelo pravne sigurnosti. Nadalje, ona smatra da su u ovom slučaju povrijeđena prava obrane jer je Komisija nije obavijestila o primjedbama trećih zainteresiranih strana koje su primljene u skladu s člankom 93. stavkom 2. Ugovora.
- 26 Što se tiče prvog prigovora najprije valja utvrditi, kako to proizlazi iz spisa, da su francuska tijela pružila prve informacije, koje je Komisija nekoliko puta zatražila, nakon što je najveći dio dotičnih potpora već bio isplaćen. Stoga nije sporno da Komisija nije bila obaviještena pravodobno, u smislu članka 93. stavka 3. Ugovora, da bi se mogla očitovati o planovima za dodjelu potpora u korist CBSF-a. Osim toga, informacije koje je

francuska vlada u ožujku 1984. pružila Komisiji bile su vrlo ograničene. Tako je, ne iznoseći pojedinosti, tek 23. kolovoza 1984. potvrdila sudjelovanje IDI-ja te potom društva Sopari u kapitalu CBSF-a.

- 27 S obzirom na te okolnosti Komisija je za razmišljanje i istraživanje mogla opravdano uzeti rok od tri mjeseca, od 23. kolovoza 1984. do izdavanja opomene 3. prosinca 1984. Osim toga, valja utvrditi da je francuska vlada u nekoliko navrata ispravila i upotpunila dio informacija poslanih Komisiji. Francuska je vlada tek pismima od 27. ožujka i 21. svibnja 1987. Komisiji dala potrebna pojašnjenja te joj poslala konačne informacije na osnovi kojih je ova potonja mogla donijeti odluku od 15. srpnja 1987.
- 28 Točno je da je između prvoga pisma francuske vlade od 22. ožujka 1984. i opomene od 3. prosinca 1984., te između opomene i odluke od 15. srpnja 1987., proteklo dosta dugo vrijeme, ali ostaje činjenica da je Komisija tek od 21. svibnja 1987. raspolagala svim neophodnim elementima za ispitivanje spojivosti potpora sa zajedničkim tržištem. U tim okolnostima valja utvrditi da svojim ponašanjem Komisija nije povrijedila opće načelo pravne sigurnosti.
- 29 Što se tiče drugog prigovora koji se temelji na povredi prava obrane, valja naglasiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda (vidjeti presude od 10. srpnja 1986., Kraljevina Belgija/Komisija, 234/84, Zb., str. 2263. i 40/85, Zb., str. 2321. i od 11. studenoga 1987., Francuska Republika/Komisija, 259/85, Zb., str. 4393.), poštovanje prava obrane u svakom postupku pokrenutom protiv neke osobe koji može rezultirati aktom koji negativno utječe na prava te osobe predstavlja temeljno načelo prava Zajednice koje treba biti osigurano čak i u slučaju nepostojanja posebnih propisa.
- 30 U navedenim presudama Sud je priznao da to načelo zahtijeva da se dotičnoj državi članici omogući iznošenje stajališta o primjedbama koje su treće zainteresirane osobe podnijele u skladu s člankom 93. stavkom 2. Ugovora i na kojima Komisija namjerava utemeljiti svoju odluku. Sud je pojasnio da u mjeri u kojoj državi članici nije omogućeno takve primjedbe komentirati, Komisija ih u svojoj odluci protiv te države ne može uzeti u obzir.
- 31 Kako bi takva povreda dovela do poništenja, ipak je potrebno to da je postupak mogao imati drukčiji ishod da te nepravilnosti nije bilo. U tom pogledu valja ustvrditi da dotične primjedbe koje su Sudu dostavljene na njegov zahtjev ne sadržavaju dodatne informacije u odnosu na one kojima je Komisija već raspolagala i o kojima je francuska vlada imala saznanja. U takvim uvjetima okolnost da francuska vlada nije imala mogućnost komentirati navedene primjedbe nije takve prirode da utječe na ishod upravnog postupka. Stoga taj prigovor valja također odbiti.

C - Obrazloženje odluke

- 32 Francuska vlada ističe da je obrazloženje pobijane odluke nedostavno, prvo, zato što ne sadrži nijednu ocjenu stvarnoga učinka već isplaćenih potpora na tržišno natjecanje i na utjecaj na trgovinu među državama članicama i, drugo, zato što je u suprotnosti sa zatvaranjem proizvodnih postrojenja. Francuska vlada isto tako prigovara obrazloženju

odluke ističući da se ono temelji na netočnoj ocjeni tržišnog udjela CBSF-a i trgovinskih tokova među državama članicama. Potonji se prigovor u biti odnosi na spojivost financijske pomoći sa zajedničkim tržištem i stoga će se ispitati zajedno s tužbenim razlogom koji se temelji na povredi članka 92.

- 33 Prvi se prigovor mora odbiti. Naime, ako Komisija u svojoj odluci treba dokazati stvaran učinak već dodijeljenih potpora, to dovodi do stavljanja država članica koje isplaćuju potpore kršeći obvezu obavještavanja iz članka 93. stavka 3. Ugovora u povoljniji položaj, na štetu onih koje obavješćuju o planovima za dodjelu potpora. Stoga nije bilo nužno da obrazloženje pobijane odluke sadrži ažuriranu ocjenu učinka uspostavljenih potpora o kojima Komisija nije bila obaviještena u fazi planiranja.
- 34 Što se tiče drugog prigovora, francuska vlada osobito ističe da je pobijana odluka proturječna u mjeri u kojoj uzima u obzir smanjenja kapaciteta zbog zatvaranja proizvodnih postrojenja koja su nešto ranije prenesena na druge proizvođače, a ne uzima u obzir smanjenja kapaciteta do kojih je došlo kod samoga CBSF-a.
- 35 U tom pogledu valja utvrditi da odluka u svojim uvodnim izjavama sadrži temeljitu analizu smanjenja kapaciteta. Tako Komisija najprije ističe da je u tekstilnom i odjevnom sektoru proizvodnja CBSF-a bila heterogena i raznovrsna i da promjena njegovih kapaciteta samo približno pokazuje opći trend. Komisija potom dodaje da se u određenim podsektorima, kao što je onaj lanenih i pamučnih tkanina, koji je vrlo važan za CBSF, potražnja znatno smanjila tako da su se poduzetnici u cijeloj Zajednici morali prilagoditi toj novoj situaciji. Komisija osim toga smatra da su određena smanjenja rezultat odbacivanja u staro željezo zastarjelih strojeva proizvedenih prije Prvog svjetskog rata. Komisija također primjećuje da valja usporediti brojčane podatke o smanjenjima kapaciteta sa stvarnim prometom društva (po stalnim cijenama iz 1982.) i da je tada stvarno smanjenje znatno manje. Komisija zaključuje, uzimajući u obzir činjenicu da je dvadeset sedam proizvodnih postrojenja preneseno na druge proizvođače, koji djelomice nastavljaju proizvoditi tekstil, da je nemoguće tvrditi da je došlo do stvarnog internog smanjenja proizvodnje. Na kraju svega, Komisija ističe da se, nedugo nakon što su preneseni, trinaest od tih postrojenja moralo zatvoriti i da je proizvodnja tekstila konačno prestala.
- 36 Valja primijetiti da u pogledu tih detaljno utvrđenih činjenica nije prihvatljivo da francuska vlada izjavi da je odluka proturječna, a da se pritom ne pozove i na druge argumente uz one koje je Komisija već ispitala u uvodnim izjavama pobijane odluke. U tom je pogledu odluka dostatno jasna i obrazložena da francuskoj vladi omogući da sazna i ocijeni razloge Komisije, a Sudu da izvrši nadzor osnovanosti odluke. Iz toga slijedi da prigovor protiv obrazloženja treba odbiti.

D - Primjena članka 92. Ugovora

- 37 Francuska vlada ponajprije smatra da financijske intervencije nisu potpore, da ne utječu na trgovinu među državama članicama i da ne narušavaju ili ne prijete da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika u povoljniji položaj. Podredno, francuska vlada smatra da su potpore spojive sa zajedničkim tržištem na temelju članka

92. stavka 3. točka (a) i (c) Ugovora i da su u skladu s različitim smjernicama i komunikacijama koje je Komisija donijela 1971., 1977. i 1984. godine.

- 38 U prilog svojem glavnom argumentu francuska vlada najprije ističe da uplate kapitala, zajmovi s povlaštenom kamatnom stopom i smanjenja doprinosa za socijalno osiguranje o kojima je riječ nisu potpore jer su dodijeljeni CBSF-u uz uvjete tržišnog gospodarstva i zajedno s privatnim ulaganjima. Tako su francuska tijela, povežavši se s privatnim ulagačima, odlučila dodijeliti financijsku pomoć CBSF-u, na osnovi analize tržišta i procjene poslovanja poduzetnika, što je omogućilo da se zaključi da će restrukturiranjem ono postati rentabilno u razumnom roku. To se restrukturiranje sastojalo osobito od uklanjanja prekomjernih kapaciteta, smanjenja zaposlenih, preusmjerenja nerentabilnih ili preosjetljivih djelatnosti u rentabilne djelatnosti, racionalizacije proizvodnje i poboljšanja produktivnosti.
- 39 Da bi se utvrdilo jesu li takve mjere državne potpore, važno je primijeniti kriterij naveden u Komisijinoj odluci, koji uostalom francuska vlada nije osporavala, a temelji se na mogućnostima poduzetnika da dotične iznose isходи na tržištu kapitala.
- 40 U ovom predmetu, iz spisa proizlazi da je, prvo, financijska situacija društva 1981. bila takva da se u razumnom roku nije moglo računati na prihvatljivu rentabilnost ulaganja i da, drugo, CBSF, s obzirom na svoj nedostatan priljev kapitala, ne bi bio u mogućnosti prikupiti potrebna sredstva na tržištu kapitala. Osim toga, valja utvrditi da su prva privatna ulaganja, koja su uostalom puno manje izdašna od javnih, uslijedila tek nakon dodjele ovih potonjih. Uplate kapitala koje je Sopari odobrio CBSF-u, nakon prijenosa iz IDI-ja, predstavljaju dakle državnu potporu u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora.
- 41 Isto je i s povlaštenim zajmovima i smanjenjem doprinosa za socijalno osiguranje jer su i oni omogućili CBSF-u da ne snosi troškove koji uobičajeno terete vlastita financijska sredstva poduzetnika pa su tako spriječili da tržišni mehanizmi proizvedu svoje uobičajene učinke.
- 42 Francuska vlada također ističe da financijske intervencije ne utječu na trgovinske tokove i ne narušavaju ili ne prijete da će narušiti tržišno natjecanje među državama članicama. Tako navodi da je tržišni udjel koji ima CBSF ispod 0,5 % europskog tekstilnog tržišta koje se kreće na oko 115 milijardi ECU-a, izvoz CBSF-a smanjen je 33 %, a ne povećan između 1982. i 1986., da podaci koje navodi Komisija obuhvaćaju sektore djelatnosti CBSF-a koji nisu koristili javne potpore; osim toga ti podaci ne uzimaju u obzir kratkoročno povećanje aktivnosti u lanenom sektoru u 1983. i 1984.
- 43 Valja primijetiti da pobijana odluka sadrži analizu svih tih elemenata. Naime, obrazloženje odluke sadrži analizu tržišta tekstila/odjeće u Francuskoj. Nakon što je u odluci utvrđeno da francuska industrija u tim sektorima predstavlja oko 20 % dodane vrijednosti na zajedničkom tržištu i da vrlo aktivno sudjeluje u trgovini unutar Zajednice jer se oko 40 % njezine ukupne proizvodnje izvozi u druge države članice, ističe se da je CBSF treći francuski proizvođač tekstila i odjeće jer taj sektor predstavlja 56 % njegovoga prihoda koji je 1986. iznosio 4,7 milijardi franaka. CBSF je peti proizvođač u Zajednici i sudjeluje u trgovini unutar Zajednice tako što izvozi 16 % svoje tekstilne

proizvodnje u druge države članice i 9 % u treće zemlje. Komisija u odluci također utvrđuje da je razdoblje koje se uzima u obzir radi ocjene spojivosti financijske pomoći sa zajedničkim tržištem ono razdoblje tijekom kojega su potpore dodijeljene. U tom razdoblju, od srpnja 1982. do kraja 1984. izvoz tekstila u druge države članice povećao se za 32 %, a više od polovine prihoda CBSF-a ostvareno je u području tekstila/odjeće.

- 44 Osim toga, Komisija u obrazloženju ističe da je financijska pomoć namijenjena financijskom oporavku CBSF-a smanjila troškove koje bi CBSF uobičajeno morao snositi, što ga je stavilo u povoljniji položaj u odnosu na njegove konkurente, koji se moraju smatrati oštećenima. Time što su smanjile uobičajenu cijenu koju bi CBSF morao platiti za svoju racionalizaciju i modernizaciju, sporne su potpore utjecale na trgovinu među državama članicama i narušile su ili su prijetile da će narušiti tržišno natjecanje.
- 45 Valja utvrditi da Komisijina razmatranja, uzeta u cjelini, mogu opravdati zaključak koji je ona donijela u pogledu zakonitosti potpore. Stoga prigovore o naravi potpore i njezinoj spojivosti sa zajedničkim tržištem kao i one koji se odnose na obrazloženje odluke valja odbiti.
- 46 Francuska vlada od Suda zahtijeva, podredno, da na temelju članka 92. stavka 3. Ugovora ispita spojivost potpore sa zajedničkim tržištem. Ističe da je oporavak CBSF-a neosporan i da su potpore olakšale razvoj i restrukturiranje njegovih industrijskih djelatnosti, u smislu članka 92. stavka 3. točke (c) Ugovora.
- 47 Ona zatim smatra da je potpora CBSF-u dodijeljena na područjima u kojima postoji velika podzaposlenost u odnosu na prosjek Zajednice, u smislu članka 92. stavka 3. točke (a) Ugovora.
- 48 Naposljetku, francuska vlada smatra da su potpore u skladu s brojnim uvjetima koji su utvrđeni, prvo, u smjernicama za tekstilnu i odjevnu industriju koje je Zajednica donijela i uputila svim državama članicama 1971. i 1977. i, drugo, u okviru francuskog sustava za potpore tekstilnoj i odjevnoj industriji iz 1984.
- 49 Argumenti tužitelja ne mogu se prihvatiti. Valja podsjetiti da, u okviru članka 92. stavka 3. Ugovora, Komisija ima široku diskrecijsku ovlast čije izvršavanje uključuje ocjene gospodarske i socijalne naravi u kontekstu Zajednice.
- 50 Ne prekoračujući granice svoje diskrecijske ovlasti, Komisija je u tom kontekstu s pravom mogla ocijeniti da se na potpore dodijeljene CBSF-u nije moglo primijeniti izuzeće predviđeno člankom 92. stavkom 3. točkom (c) u korist potpora za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu. Naime, potpore su smanjile troškove CBSF-a te su tako oslabile konkurentnost drugih proizvođača u Zajednici uz vjerojatnost da budu prisiljeni povući se s tržišta iako su dotad nastavljali obavljati svoje djelatnosti zahvaljujući restrukturiranju i poboljšanju produktivnosti i kvalitete, a što su financirali vlastitim sredstvima.

- 51 Što se tiče argumenta koji se temelji na primjeni članka 92. stavka 3. točke (a) Ugovora, valja podsjetiti da Komisija mora uzeti u obzir gospodarsku situaciju dotičnih područja u odnosu na onu u cijeloj Zajednici. Iz statistika koje su dostavile Komisija i intervenijent, a koje francuska vlada nije osporavala, proizlazi da područja na kojima se nalaze proizvodna postrojenja CBSF-a za koja su potpore dodijeljene, nisu područja na kojima je životni standard neuobičajeno nizak ili na kojima postoji velika podzaposlenost.
- 52 U potporu argumentu koji se temelji na tekstilnim smjernicama koje je Komisija donijela 1971. i 1977., francuska vlada ističe da su financijske intervencije omogućile restrukturiranje CBSF-a što je dovelo, kao prvo, do smanjenja proizvodnih kapaciteta i osoblja, kao drugo, do preusmjerenja nerentabilnih ili osjetljivih tekstilnih djelatnosti na druge rentabilne tekstilne djelatnosti i, naposljetku, do rasta produktivnosti zahvaljujući korištenju naprednih tehnologija. Stoga osporavane financijske intervencije nisu umjetno održavale djelatnost CBSF-a te se prema tome ne mogu smatrati potporama koje su namijenjene spašavanju.
- 53 S tim u vezi Komisija smatra da u CBSF-a nije došlo do bitne reorganizacije koja mu omogućuje da prilagodbom svoje veličine i organizacije ponovno uspostavi konkurentnost. Njegova održivost ne rezultira iz privatnih ulaganja tako da osporavane financijske intervencije jesu potpore za spašavanje koje nisu predviđene tekstilnim smjernicama.
- 54 U tom pogledu valja utvrditi da je Komisija u svojoj odluci opravdano istaknula, prvo, općenito smanjenje proizvodnje Zajednice u području tekstilne i odjevne industrije pod pritiskom konkurencije iz trećih zemalja i, drugo, smanjenje od 40 % ukupnog broja zaposlenih u tekstilnom sektoru između 1975. i 1985. godine. Do smanjenja u CBSF-u došlo je dijelom zbog općenitog tržišnog kretanja u sektoru u kojemu se potražnja znatno smanjila. S druge strane CBSF, umjesto da se restrukturira, ograničio se na to da odbaci u staro željezo zastarjelu opremu koja potječe od prije Prvog svjetskog rata i da ulaganjima u visoku tehnologiju sa zakašnjenjem modernizira proizvodnu opremu kako bi je održao u radu, ne unoseći pritom prave promjene koje mogu ponovno uspostaviti već godinama izgubljenu konkurentnost. Osporavane financijske intervencije imale su za cilj umjetno produžiti djelatnost CBSF-a dok je on bio u stečaju. U bliskoj budućnosti ne može se očekivati da će bez novih potpora ovaj poduzetnik dobro poslovati, osobito s obzirom na prekomjerne kapacitete koji postoje u dotičnom sektoru.
- 55 Usto, neosporno je da financijske intervencije kratkoročno nisu dovele CBSF na onu razinu konkurentnosti koja je dostatna da mu omogući uspjeh na međunarodnom tržištu tekstila.
- 56 Potpore dodijeljene CBSF-u također krše više uvjeta kojima je 1984. podlijegala primjena francuskog sustava potpora koje su industriji tekstila i odjeće odobravane u obliku smanjenja doprinosa za socijalno osiguranje. Tako, vezano uz uvjet prema kojemu se potpore mogu dodijeliti samo za ulaganja i jedino ako je poduzetnik u stanju svojim sredstvima financirati najmanje 50 % vrijednosti ulaganja, dostatno je istaknuti da iz neosporavanih elemenata spisa proizlazi da su do 1986. dodijeljene potpore premašile ulaganja CBSF-a u tekstilni sektor.

- 57 S obzirom na informacije iz odluke, koje se odnose na položaj tekstilne i odjevne industrije u Zajednici i u Francuskoj, na trgovinu unutar Zajednice i na navodno restrukturiranje CBSF-a, valja zaključiti da Komisija nije prekoračila svoju diskrecijsku ovlast time što je ocijenila da se na potpore ne mogu primijeniti izuzeća predviđena člankom 92. stavkom 3. Ugovora.
- 58 Iz ovih razmatranja slijedi da tužbeni razlog koji se temelji na primjeni članka 92. Ugovora valja odbiti.

E - Tužbeni razlog koji se temelji na povredi općeg načela proporcionalnosti

- 59 Prema mišljenju francuske vlade pobijana odluka krši opće načelo proporcionalnosti jer, prvo, ne uzima u obzir ni troškove restrukturiranja koje je snosio CBSF ni činjenicu da bi bez oporavka CBSF bio likvidiran s ozbiljnim posljedicama za vjerovnike i zajednicu i, drugo, jer bi zatraženi povrat bio neproporcionalan očekivanjima konkurencije.
- 60 Ovaj se tužbeni razlog mora odbiti. Naime, kako je to Komisija pokazala u svojoj odluci, dodijeljene se potpore ne mogu smatrati bitnima za pravo restrukturiranje CBSF-a. Ovaj se poduzetnik ograničio na to da modernizira proizvodna postrojenja ne unoseći pritom nijednu bitnu promjenu, zamijenivši potpuno zastarjele strojeve i prilagođavajući proizvodne tehnike i procese tehnološkom napretku do kojeg je ranijih godina došlo u ostalom dijelu tekstilne industrije Zajednice. Uzimajući u obzir informacije iz odluke o smanjenju zaposlenih i smanjenju kapaciteta, Komisija je mogla ocijeniti da potpore nisu bile ulaganja u restrukturiranje i mogla je u svojoj odluci ne uzeti u obzir trošak navodnog restrukturiranja.
- 61 Kako je Komisija istaknula u svojoj odluci, od dvadeset sedam proizvodnih postrojenja i 4730 osoba premještenih u samostalna društva, zatvoreno je trinaest proizvodnih postrojenja s 3153 zaposlene osobe, tj. 66,66 % od ukupnog broja premještenih radnih mjesta, a i u njima je proizvodnja tekstila na kraju prestala. Komisija je smatrala da je potpora koja se plaćala radi olakšavanja tih trinaest premještaja bila ukinuta. Komisija je stoga, zahtijevajući povrat samo nekih 33 % od ukupnih potpora, poštovala načelo proporcionalnosti.
- 62 Iz toga slijedi da i ovaj posljednji tužbeni razlog valja odbiti.
- 63 S obzirom na to da nijedan tužbeni razlog koji je istaknula francuska vlada nije prihvaćen, tužbu valja odbiti u cijelosti.

Troškovi

- 64 U skladu s člankom 69. stavkom 2. Poslovnika, svaka stranka koja ne uspije u postupku dužna je snositi troškove. Budući da Francuska Republika nije uspjela u ovom postupku, valja joj naložiti snošenje troškova, uključujući i one koje je imao intervenijent u postupku.

Slijedom navedenog, Sud proglašava i presuđuje:

- 1. Tužba se odbija.**
- 2. Francuskoj Republici nalaže se snošenje troškova.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg u 14. veljače 1990.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski

RADNI PRIJEVOD